

De Kakerori of Rarotonga Vliegenvanger

Nico Slotboom

Afgelopen november was ik bij de presentatie van de nieuwe SOVON-broedvogelatlas. Volop aandacht was er daarbij voor vogelsoorten die de afgelopen jaren achteruitgegaan zijn en uit Nederland dreigen te verdwijnen. Veel moeite wordt gedaan om deze soorten te behouden, ondanks dat buiten onze grenzen vaak nog een behoorlijke populatie aanwezig is.

Ik moest toen direct denken aan Rarotonga, en klein eiland in de Stille Oceaan, waar ik tijdens mijn wereldreis van afgelopen jaar een paar dagen verbleef. Zo op het oog een idyllisch, onbedorven eiland. Op dit vulkaaneiland dat ver van enig vasteland ligt komen slechts een beperkt aantal diersoorten voor; enkele soorten reptielen en vogels, geen zoogdieren. Één van de vogelsoorten is de Kakerori of Rarotonga Vliegenvanger, een vliegenvangersoort qua grootte en vorm ongeveer als onze Bonte Vliegenvanger. Opvallend is zijn kleur: oranje, tenminste de eerste jaren, want bij een leeftijd van ongeveer vier jaar wordt het verenkleed grijs. Totdat de mens arriveerde leefde de soort ongestoord en onbedreigd. Met de komst van de mensen, eerst de Polynesiërs en later de Europeanen, kwamen ook hun metgezellen mee, de ratten. Zoals overal ter wereld vogelsoorten op geïsoleerde eilanden evolutionair niet ingesteld zijn op bedreiging door roofdieren, zo was ook de Rarotonga Vliegenvanger niet bestand tegen de predatie door ratten. De soort leek uitgestorven, maar halverwege de vorige eeuw werd er in een geïsoleerde vallei van het eiland door een Amerikaanse vogelaar een restpopulatie ontdekt.

Toen ik op Rarotonga was moest ik natuurlijk deze zeldzame vliegenvanger zien! Gelukkig kon ik een halve dag mee met de boswachter van het Takitumi-reservaat. Dit reservaat is gesticht door drie plaatselijke Polynesische families, die er trots op zijn dat deze zeldzame vogel in hun gebied voorkomt. Als landeigenaren hebben zij het gebied afgebakend en uit hun midden een boswachter aangesteld. Assistentie en financiële ondersteuning worden verleend door een Amerikaanse universiteit die ook onderzoek doet.

Het was een dampige ochtend toen de boswachter ons met zijn Landrover kwam ophalen. Eerst via de plantages het oerwoud in en vervolgens

vanaf de ingang te voet het reservaat in. De boswachter met machete voorop. Geweldige, meer dan manshoge, varens en overal kleine stroompjes met een bijzonder soort garnalen. Vogels waren slechts spaarzaam te horen en nog minder te zien. De Rarotongaspreeuw hoorden we wel, maar ondanks het lokfluiten door de boswachter liet deze zich niet zien. Plots echter stuitten we op een Rarotonga Vliegenvanger, een oranje mannetje, dat op enkele meters van ons af op een tak ging zitten. Hij ging kennelijk zijn broedend vrouwtje aflossen, want op korte afstand ontdekte de boswachter een nest, waarop een broedende vogel zat. We konden ook goed zien hoe deze nesten beschermd worden tegen predatie door ratten. Om de stam van de dunne boom was een manchet bevestigd en overal in de omgeving lagen stukjes plastic pijp met rattengif. Dankzij deze maatregelen is het broedresultaat van de vliegenvangers met sprongen vooruit gegaan. Zonder bescherming werden bijna alle nesten geplunderd. Nu produceerde 60% van de nesten vliegvlugge jongen en is dus het voortbestaan van de populatie gegarandeerd.

Met benen vol insectenbeten maar voldaan verlieten we het Takitumi-reservaat.

Geelvleugelara voor nestholte. Chris van Deursen.